

## ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КОРПОРАЦІЙ

© 2014 ВАСИЛЬЧУК І. П.

УДК 336.67 : 334.722.8 : 330.34.01

Васильчук І. П.

### Теоретико-методологічні підходи до визначення сутності сталого розвитку корпорацій

Метою статті є систематизація та аналіз існуючих теоретичних підходів до визначення сутності сталого розвитку корпорацій. У статті досліджено теоретичні витoki концепції сталого розвитку корпорацій. Виявлено, що концепція сталого розвитку корпорацій ґрунтується на теоретичних засадах стейкхолдерського підходу, є її розвитком. Аргументовано, що триєдина концепція сталого розвитку корпорацій має розглядатися як сучасна управлінська парадигма в системі стратегічного управління корпорацією. Проаналізовано існуючі наукові погляди на сутність поняття «сталий розвиток корпорацій» вітчизняних і закордонних фахівців. Виявлено тенденцію до переважно прикладного аспекту розгляду проблеми сталого розвитку корпорацій. Виділено три теоретичні підходи до трактування сутності сталого розвитку корпорацій: нормативний, інноваційний та підхід, спрямований на збереження субстанції капіталу. Запропоновано власне бачення сутності концепції сталого розвитку корпорацій. Зроблено висновок, що на сьогодні більшість провідних світових корпорацій пов'язують їх майбутній розвиток з принципами сталого розвитку. Корпорації планують імплементувати засади сталого розвитку у свою стратегію та діяльність, що дозволить досягти конкурентних переваг. Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є вдосконалення теоретико-методологічних засад концепції сталого розвитку корпорацій з метою переведення теорії у площину практичних заходів.

**Ключові слова:** сталий розвиток, корпорації, концепція потрібного критерію

**Рис.:** 1. **Бібл.:** 23.

**Васильчук Ірина Петрівна** – кандидат економічних наук, доцент, кафедра менеджменту банківської діяльності, Криворізький економічний інститут Криворізького національного університету (пр. К. Маркса, 64, Кривий Ріг, Дніпропетровська обл., 50000, Україна)

**Email:** vasylichuk-irina@rambler.ru

УДК 336.67 : 334.722.8 : 330.34.01

### Васильчук И. П. Теоретико-методологические подходы к определению сущности устойчивого развития корпораций

Целью статьи является систематизация и анализ существующих теоретических подходов к определению сущности устойчивого развития корпораций. В статье исследованы теоретические истоки концепции устойчивого развития корпораций. Вывявлено, что концепция устойчивого развития корпораций основывается на стейкхолдерском подходе, является его развитием. Аргументировано, что триединая концепция устойчивого развития корпораций должна рассматриваться как современная управленческая парадигма в системе стратегического управления корпорацией. Проанализированы существующие научные взгляды на сущность понятия «устойчивое развитие корпораций» отечественных и зарубежных специалистов. Вывявлена тенденция преимущественно прикладного аспекта рассмотрения проблемы устойчивого развития корпораций. Выделены три теоретических подхода к трактовке сущности устойчивого развития корпораций: нормативный, инновационный и подход, направленный на сохранение субстанции капитала. Предложено собственное видение сущности концепции устойчивого развития корпораций. Сделан вывод, что на сегодня большинство ведущих мировых корпораций связывает свое будущее развитие с принципами устойчивого развития. Корпорации планируют внедрять основы устойчивого развития в свою стратегию и деятельность, что позволит достичь конкурентных преимуществ. Перспективами дальнейших исследований в данном направлении является совершенствование теоретико-методологических основ концепции устойчивого развития корпораций с целью перевода теории в плоскость практических мер.

**Ключевые слова:** устойчивое развитие, корпорации, концепция тройного критерия

**Рис.:** 1. **Библ.:** 23.

**Васильчук Ирина Петровна** – кандидат экономических наук, доцент, кафедра менеджмента банковской деятельности, Криворожский экономический институт Криворожского национального университета (пр. К. Маркса, 64, Кривой Рог, Днепропетровская обл., 50000, Украина)

**Email:** vasylichuk-irina@rambler.ru

UDC 336.67 : 334.722.8 : 330.34.01

### Vasylichuk I. P. Theoretical and Methodological Approaches to Determination of the Essence of Sustainable Corporate Development

The objective of the article is systematization and analysis of the existing theoretical approaches to determination of the essence of sustainable development of corporations. The article studies the theoretical sources of the corporate sustainable development concept. The sustainable corporate development concept was found to be grounded in the conceptual framework of the stakeholder approach, to have developed from it. Arguments were provided to show that the triune sustainable corporate development concept must be viewed as a contemporary management paradigm within the system of strategic corporate management. The study analyzes the existing scientific perspectives of domestic and foreign researchers on the essence of the notion "sustainable corporate development". A tendency to mostly application-oriented consideration of the issue of sustainable corporate development was identified. Three theoretical approaches to interpretation of the essence of sustainable corporate development were singled out, namely the normative, the innovative approaches, as well as the approach aimed at preservation of the capital substance. The author's own view on the essence of the sustainable corporate development concept was proposed. The study concludes that most leading corporations of the world currently associate their future development with the principles of sustainable development. Corporations intend to implement the sustainable development principles in their strategies and operations, which is likely to ensure a competitive advantage. Prospects for future research in this field consist in refinement of the theoretical and methodological foundations of the sustainable corporate development concept with a view to using the theory for development of practical measures.

**Keywords:** sustainable development, corporations, triple bottom line concept

**Рис.:** 1. **Bibl.:** 23.

**Vasylichuk Irina P.** – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Management of banking activities, Kryvyi Rih Economic Institute of the Kryvyi Rih National University (pr. K. Marksa, 64, Kryvyi Rih, Dnipropetrovska obl., 50000, Ukraine)

**Email:** vasylichuk-irina@rambler.ru

**Вступ.** Трансформаційні зрушення у постіндустріальний період під тиском парадигми сталого розвитку зумовляють перегляд не тільки підходів до сутності відповідальності корпорацій, але й спричиняють зміни у цілях та функціях їх діяльності. Як зазначають представники менеджменту великих корпорацій, сталий розвиток починає відігравати найважливішу роль у конкурентній боротьбі. На їх думку, концепція сталого розвитку є новим стратегічним управлінським підходом до розвитку корпорацій, і його методи й інструменти мають переглядатися і оновлюватися [1, с. 27].

**Постановка завдання.** Проблемам дослідження сталого розвитку присвячені численні праці вітчизняних вчених, однак ці дослідження фокусуються, переважно, на національному та регіональному рівнях. Серед науковців, що досліджують сталий розвиток на мікрорівні – рівні корпорацій – слід виділити таких, як І. Александров, В. Ланговай, Л. Костирко, Г. Рогов та інших вчених. Однак публікацій, які б розкривали теоретико-методологічні, методичні та практичні аспекти концепції сталого розвитку корпорацій в Україні все ще недостатньо, що не дозволяє створити належний теоретичний базис для її практичної імплементації.

Метою статті є систематизація та аналіз існуючих теоретичних підходів до визначення сутності сталого розвитку корпорацій.

**Виклад основного матеріалу.** Найвідомішим підходом, який переносить складові макроекономічної парадиг-

ми сталого розвитку на рівень корпорацій, є концепція потрійного критерію або триєдина концепція сталого розвитку (англ. Triple Bottom Line, TBL), запропонована Джоном Елкінгтоном (Elkington, 1997) [2]. Якщо раніше у класичній теорії фінансового менеджменту вважалося, що стійкий фінансовий стан підприємства та його майбутній розвиток залежать від збалансування трьох ключових критеріїв та дотримання встановлених нормативних значень – оптимальної структури капіталу (фінансова стійкість), достатнього обсягу готівкових коштів і робочого капіталу (ліквідність) та фінансової рентабельності (ефективність), то сучасна концепція сталого розвитку корпорації передбачає розширення кола формуючих чинників та включення до їх складу необхідних додаткових умов – соціальний розвиток та захист навколишнього середовища. Згідно з концепцією TBL, менеджери повинні приймати управлінські рішення, спираючись не тільки на прогнозовані фінансові показники, а також і на показники, що відображають соціальні й екологічні цілі діяльності корпорації. Центральною тезою концепції потрійного критерію є збереження трьох видів капіталу – економічного, екологічного та соціального з метою забезпечення довгострокового економічного розвитку суспільства. На рис. 1 наведені взаємозв'язки між трьома цільовими перспективами концепції потрійного критерію з розширенням підходів до так званого трикутника сталого розвитку (англ. Sustainability Triangle) за рахунок включення двох рівнів: рівня ефективності та рівня результативності [3, с. 8].



Рис. 1. Ефективність та результативність у трикутнику сталого розвитку корпорацій

Джерело: [3, с. 8]

На рівні ефективності для її забезпечення передбачено спочатку чітко визначити економічні, соціальні та екологічні цілі – «правильні цілі» або, в термінології контролінгу, «робити правильні речі». У результаті ефективність є показником абсолютного досягнення цілей, наприклад, щодо екологічних або соціальних аспектів [4, с. 15]. На рівні результативності, яка передбачає діяльність у певному напрямку, визначаються відносини між зниженням витрат екологічного і соціального капіталу та створенням (збільшенням) економічного капіталу («робити речі правильно»). Метою є зростання економічно-екологічної та соціально-екологічної результативності, наприклад, через бережливе використання ресурсів [4, с. 16]. Основним викликом для корпорації в цьому випадку є правильний вибір цілей та дій, що зможе збільшити віддачу на задіяний економічний капітал.

Отже, триєдина концепція сталого розвитку корпорацій має розглядатися як сучасна управлінська парадигма в системі стратегічного управління корпорацією.

Концепція Елкінгтона слугує основою для виведення інших понять – сталий розвиток корпорації (англ. Sustainable Corporation) чи корпоративна сталість (англ. Corporate Sustainability), які також не мають до сьогодні загально визнаного трактування. Під сталим розвитком корпорації, рівно як і під корпоративною сталістю, розуміють цілий комплекс чинників, які формують її імідж у бізнесовому середовищі та соціумі. У визначенні М. Томпсона сталість корпорації обумовлена створенням економічного доходу через інноваційні рішення, які сприяють соціальному добробуту та захисту навколишнього середовища [5]. Фахівці «Boston Consulting Group» вважають, що викли-

ком сьогодення для корпорацій є забезпечення сталості створення довгострокової ринкової вартості [6]. Німецький Інститут екологічних та економічних досліджень (нім. Institut für ökologische Wirtschaftsforschung (IÖW)) під поняттям «сталий розвиток корпорацій» розуміє таку корпоративну стратегію, за якої три складові сталого розвитку повинні відображатися у довгострокових цінностях, цілях та місії корпорації [7]. Інститут також доповнив концепцію потрібного критерію (TBL), приділивши увагу ідентифікації та розв'язанню цільових конфліктів між економічною, екологічною та соціальною складовими концепції. Міжнародний стандарт ISO 26000 (2010) трактує сталий розвиток як відповідальність організації за вплив їх рішень та діяльності на соціум та навколишнє середовище через відкритість і етичну поведінку, що:

- вносить вклад до сталого розвитку, включаючи здоров'я та добробут суспільства;
- бере в рахунок очікування стейкхолдерів;
- відповідний до прийнятих законів та внутрішніх норм поведінки;
- інтегрує організацію і практику в свої відносини [8].

Також існує широкий спектр думок щодо сутнісних характеристик та домінуючих акцентів сталого розвитку корпорацій. Так, Й. Еппель (Erpel, 1999) вважає центральною ідеєю концепції сталого розвитку корпорації інтеграцію соціальної та екологічних цілей у її основну діяльність [9, с. 42]. П. Годфрі, К. Мерріл та Й. Хенсен (Godfrey, Merrill, Hansen, 2009) акцентують увагу на іншому аспекті і вважають основною метою сталого розвитку корпорації уникнення майбутніх загроз у її діяльності [10, с. 426]. М. Портер та М. Креймер (Porter, Kramer, 2006) бачать у концепції стратегічний інструмент для забезпечення прибутків корпорації у довгостроковому періоді [11, с. 80]. Довгострокова спрямованість концепції сталого розвитку корпорації також простежується в інших трактуваннях дефініцій. Зокрема, фахівці з Boston Consulting Group зазначають, що ключовим викликом для корпорацій, орієнтованих на створення вартості, у сьогоденній економіці є стійкість поряд із стабільністю, а саме: можливість створення ринкової вартості для акціонерів, яка перевищує середній рівень і є стабільною у довгостроковому періоді [6]. Проте ми не вважаємо вірним визнавати пріоритетом створення вартості тільки для акціонерів, оскільки за нової парадигми інтереси акціонерів можуть бути досягнуті лише за умов урахування інтересів усіх зацікавлених осіб, забезпечувати вигоди і їм. Тому важливо акцентувати увагу на наступному аспекті: концепція сталого розвитку ґрунтується на теоретичних засадах стейкхолдерського підходу, є її розвитком. Так, Т. Діллік та К. Хокертс (Dyllick, Hockerts, 2002) розуміють під сталим розвитком корпорації концепцію, покликану задовольнити потреби сучасних та майбутніх стейкхолдерів [12, с. 131 – 132]. Своє бачення автори супроводжують вимогою до суспільства і корпорацій жити згідно з доходами та марно не витратити фінансовий і нефінансовий капітал. На думку Р. Оффенгейзера, президента корпорації «Oxfam America», щоб «успішно працювати у складному глобальному бізнес-середовищі, перспективні компанії повинні відкрити свої двері різним стейкхолдерам та інкорпорувати їх перспективи у стратегічні рішення й ініціативи зі сталого розвитку» [13, с. 25]. Отже, можна стверджувати, що трактування дефініції «сталий розвиток корпорації»

має поєднувати у собі три складові: по-перше, це єдність економічної, екологічної та соціальної перспектив (цілей) діяльності корпорації, по-друге, забезпечення її довгострокового розвитку та створення довгострокової вартості для стейкхолдерів; по-третє, забезпечення корпоративної стійкості за рахунок управління ризиками.

Аналіз вітчизняної фахової літератури з проблеми дослідження сталого розвитку корпорацій [14 – 17] дозволив виявити тенденцію до переважно прикладного аспекту розгляду проблеми, зокрема, акцентування уваги на різних аспектах формування стратегії сталого розвитку. Так, Л. Костирко зазначає, що «рішення проблем економічного розвитку України вимагає посилення і наявності нових підходів до розробки стратегії розвитку підприємств реального сектора економіки. Мова йде про необхідність адаптації підприємств до діючих умов економічних трансформацій на основі формування цілісної концепції адаптивного фінансового механізму сталого розвитку підприємства» [15, с. 13]. В цій тезі автор відстоює позицію щодо важливості фінансової стратегії для досягнення цілей сталого розвитку підприємства, що не визнає заперечень. У свою чергу, Г. Рогов аргументує, що «концепція сталого розвитку виходить з того, що стратегії досягнення фінансових, екологічних і соціальних цілей далеко не завжди є альтернативними, навпаки, за певних обставин можна і необхідно досягати збалансованих результатів» і далі «економічна діяльність суб'єктів підприємництва не відчужується від соціальних і екологічних процесів, а сприяє збалансованому покращенню фінансових показників, підвищенню якості життя й відновленню біосфери» [16, с. 25]. Вчений для позначення сталого розвитку на рівні корпорації використовує поняття «корпоративний сталий розвиток» замість терміну «сталий розвиток корпорацій», хоча ми не вважаємо ці поняття відмінними. Водночас, ми погоджуємося з його думкою, що для досягнення корпоративної стійкості потрібно розробляти корпоративну фінансову політику сталого розвитку та відповідні стратегії її реалізації. В. Ланговой дослідив сучасні тенденції реалізації концепції сталого розвитку у діяльності вітчизняних корпорацій та виявив, що більшість підприємств не мають чіткого механізму контролю впровадження програм чи заходів зі сталого розвитку, а рівень співпраці з основними групами стейкхолдерів є досить низьким. Автор відзначив відсутність умов з вмотивованого запровадження заходів щодо сталого розвитку у вітчизняній економіці, що потребує спільних зусиль з боку держави, суспільства та бізнесу [17, с. 57]. У контексті розбудови сталого розвитку України заслуговують на увагу пропозиції, що містяться у науковій праці, підготовленій колективом авторів Інституту економіки природокористування та сталого розвитку [18]. У своїй доповіді автори пропонують поглиблювати процес корпоратизації господарського простору, який передбачає гармонізацію корпоративних інтересів. Зокрема, наводиться наступна аргументація: по-перше, корпоративний спосіб організації економічної діяльності в межах упорядкування відносин дає змогу сконцентрувати великі капітали, інколи в руках відносно незначної кількості суб'єктів господарювання. По-друге, великі корпоративні системи здійснюють суттєвий тиск на суб'єкти господарювання, які оперують капіталами середнього та малого масштабу, часто



блокуючи їх саморозвиток і при цьому стримуючи процес індивідуалізованого розв'язання проблем при формуванні цілісної національної господарської системи. Але ці дві позиції мають подвійне ціннісне визначення – негативне та позитивне. На вирішення цього протиріччя і повинні орієнтуватися управлінські інновації [18, с. 46].

Проведене дослідження показало, що у фаховій літературі можна знайти три теоретичні підходи до трактування сутності сталого розвитку корпорацій: нормативний підхід, інноваційний підхід та підхід, спрямований на збереження субстанції капіталу (Müller-Christ, Hülsmann, 2003; Hülsmann, 2004; Preuss, 2011) [19 – 21]. Нормативний підхід до сталого розвитку постулює глобальну відповідальність усіх членів суспільства та економічних відносин один перед одним та вбачає досягнення задоволення потреб як усіх членів суспільства одного покоління (наприклад, культурними осередками, віковими групами або особами різної статті), так і досягнення збалансування потреб між поколіннями. Підхід, спрямований на збереження субстанції капіталу, зосереджений на збереженні наявних фінансових та нефінансових ресурсів з метою забезпечення безперервності виробництва у довгостроковому періоді та з метою стимулювання довгострокових інвестицій [19, с. 268]. В інноваційному підході йдеться про підвищення економічної, екологічної та соціальної ефективності за рахунок різноманітних інновацій [21, с. 17 – 35].

На нашу думку, всі підходи мають право на існування, і лише їх системна комбінаторика дозволить створити практичні умови для реалізації концепції сталого розвитку. Загалом слід зазначити, що існуючі трактування сутності сталого розвитку корпорацій узгоджуються з просторово-часовим підходом, оскільки «у рамках просторових поглядів можна об'єктивно встановити межі системи управління, включаючи ідентифікацію інтересів суб'єктів господарювання, характер їхніх мотивацій і, нарешті, ресурси забезпечення управлінських рішень щодо сталого розвитку» [22, с. 17]. Якщо узагальнити трактування змісту сталого розвитку корпорацій, то можна стверджувати, що переважна більшість авторів бачить у концепції всеохоплюючий підхід, який передбачає інтеграцію економічної, екологічної та соціальної складової концепції потрійного критерію та взаємозв'язків між ними у всі сфери діяльності корпорації. За даної концепції акцент робиться не на короткостроковому фінансовому успіху, а на довгостроковій інтеграції екологічних та соціальних аспектів у загальну стратегію корпорації.

Вищенаведені положення підтверджують загальносвітові тенденції щодо переведення концепції сталого розвитку на рівень корпорацій, який передбачає, насамперед, узгодження інтересів різних груп стейкхолдерів як необхідної умови реалізації моделі сталого економічного розвитку. Нашому розумінню концепції сталого розвитку корпорації відповідає її трактування як стратегічного управлінського підходу, націленого на створення довгострокової вартості для всіх стейкхолдерів (і нинішніх, і майбутніх поколінь) за рахунок збалансування фінансових і нефінансових цілей, ефективного використання наявних ресурсів (капіталів), імплементації концепції корпоративної соціальної відповідальності та використання можливостей й управління ризиками, які виникають в результаті економічного, соціального й екологічного розвитку.

Концепція сталого розвитку корпорації охоплює як стратегічний, так і оперативний рівень її діяльності, а також систему контролю. При цьому, в залежності від індивідуальної мотивації та бачення менеджменту корпорації, на початку визначається коло проблем та питань, що стосуються економічних, екологічних та соціальних аспектів діяльності корпорації, а також набір відповідних до них заходів та дій, які враховують основний напрям її діяльності, бізнес-модель та наявні ресурси. В даному випадку важливим є врахування усіх залежностей та взаємозв'язків між екологічною, соціальною та економічною складовими концепції з метою досягнення ефекту синергії. Успішна інтеграція концепції у діяльність корпорації вимірюється насамперед тим, наскільки успішно вдасться поєднати екологічний та соціальні аспекти з основними цілями економічної діяльності.

Узгодження різних аспектів діяльності та переведення їх у русло конкретних заходів для досягнення сталого розвитку є доволі складним завданням, оскільки досить важко збалансувати всі цілі, насамперед, такі як необхідність максимізації фінансових результатів та одночасна мінімізація витрат ресурсів, що можливе, на наше переконання, лише за рахунок технологічних інновацій, добровільного прийняття політики обмежень, справедливого розподілу доходів між всіма групами фінансових та нефінансових стейкхолдерів тощо. Основне завдання керівництва корпорації – постановка цілей, що відповідають інтересам тих зацікавлених осіб, від яких залежить життєздатність корпорації: її клієнтів, акціонерів, менеджерів, співробітників і суспільства в цілому. Менеджерам необхідно розробити механізм взаємодії всіх цілей тріади, що потребує розв'язання багатокритеріальної задачі.

Для виконання бізнесом нової місії щодо розбудові економіки на засадах сталого розвитку визначені основні принципи, які мають бути інкорпоровані в стратегію і тактику корпорації:

- 1) Розбудова системи створення вартості та включення її основних елементів у корпоративну місію, стратегію і операційну діяльність.
- 2) Визнання і винагорода акціонерів з довгостроковими пріоритетами за допомогою традиційних фінансових механізмів.
- 3) Побудова системи винагороди менеджерів з урахуванням створеної вартості у довгостроковому періоді.
- 4) Наділення директорів мандатом на виконання фідучіарних обов'язків, які гарантують створення вартості з урахуванням інтересів широкого співтовариства зацікавлених осіб, та з урахуванням соціального й економічного впливу діяльності компанії, що має стати частиною їх управлінських обов'язків.
- 5) Включення соціальних, екологічних та інших подібних показників до корпоративної звітності, бухгалтерських балансів та розкриття інформації про ринки.
- 6) Не повинно бути компромісу між тим, що є соціально бажаним, і тим, що є економічно обґрунтованим для корпорації.
- 7) Створення стимулів для того, щоб інституціональні інвестори підтримували довгострокове створення економічної та соціальної вартості [23, с. 3].

Наведені принципи свідчать про створення нормативних та організаційних передумов для глибокої імплементації моделі сталого економічного розвитку у всі сфери діяльності, насамперед, бізнесу як основної ланки економічної системи, що генерує доходи та позитивні зміни.

У світі привабливості концепції сталого розвитку для бізнесу заслуговують на увагу результати опитування вищого керівництва провідних корпорацій щодо їх бачення перспектив впровадження засад сталого розвитку у діяльність підконтрольних корпорацій:

- 1) 93 % керівників розглядають сталість як важливий чинник для майбутнього успіху своєї корпорації.
- 2) 72 % керівників вважають освіту глобальною проблемою в галузі розвитку та найбільш важливих рішень для майбутнього успіху їхнього бізнесу. Зміна клімату є другою проблемою, яку виділили 66 % респондентів.
- 3) 58 % керівників визначити споживачів як найважливішу групу з числа зацікавлених осіб, які будуть впливати на методи управління. 45 % респондентів визначили співробітників як другу важливу групу зацікавлених осіб.
- 4) 91 % керівників повідомили, що їхня корпорація буде використовувати нові технології (наприклад, поновлювані джерела енергії, енергоефективність, інформаційні та комунікаційні технології) для вирішення питань сталого розвитку протягом наступних п'яти років.
- 5) 96 % керівників вважають, що аспекти сталого розвитку повинні бути повністю інтегровані у стратегію та операції корпорації (у порівнянні з 72 % в 2007 році).
- 6) 49 % керівників визначили складність реалізації концепції через невідповідність чинних функцій управління, які перешкоджають здійсненню комплексного в масштабах всієї корпорації підходу до сталості.
- 7) 88 % керівників вважають, що критерії сталого розвитку повинні бути інтегровані впродовж всього їх ланцюжка поставок. Тільки 54 % вважають, що сталість має бути досягнута в рамках їх корпорації [1, с. 13 – 14].

На підставі вищенаведених результатів опитувань можна зробити висновок, що на сьогодні більшість провідних світових корпорацій пов'язують їх майбутній розвиток з принципами сталого розвитку. Корпорації планують імплементувати засади сталого розвитку у свою стратегію та діяльність, що дозволить досягти конкурентних переваг.

**Висновки.** За результатами проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. Існує широкий спектр думок щодо сутнісних характеристик та домінуючих акцентів сталого розвитку корпорацій. На сьогодні не існує загальноновизнаного трактування дефініції. Спрощено під сталим розвитком корпорації розуміють цілий комплекс чинників, які відповідають основним складовим триєдиної концепції сталого розвитку та в сукупності впливають на формування іміджу корпорації у бізнесовому середовищі та соціумі.
2. Концепція сталого розвитку корпорацій ґрунтується на теоретичних засадах стейкхолдерського підходу, є її розвитком.

3. На наш погляд, трактування дефініції «сталий розвиток корпорації» має поєднувати у собі три аспекти: по-перше, це єдність економічної, екологічної та соціальної перспектив (цілей) діяльності корпорації, по-друге, забезпечення її довгострокового розвитку та створення довгострокової вартості для стейкхолдерів; по-третє, забезпечення корпоративної стійкості за рахунок управління ризиками. Нашому розумінню концепції сталого розвитку корпорації відповідає її трактування як стратегічного управлінського підходу, націленого на створення довгострокової вартості для всіх стейкхолдерів (і нинішніх, і майбутніх поколінь) за рахунок збалансування фінансових і нефінансових цілей, ефективного використання наявних ресурсів (капіталів), імплементації концепції корпоративної соціальної відповідальності та використання можливостей й управління ризиками, які виникають в результаті економічного, соціального й екологічного розвитку.
4. Можна виділити три теоретичні підходи до трактування сутності сталого розвитку корпорацій: нормативний підхід, інноваційний підхід та підхід, спрямований на збереження субстанції капіталу.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є вдосконалення теоретико-методологічних засад концепції сталого розвитку корпорацій з метою переведення теорії у площину практичних заходів.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. A New Era of Sustainability: UN Global Compact-Accenture CEO Study / UN Global Compact, 2010. – 60 p.
2. Elkington J. Cannibals With Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business / J. Elkington. – Oxford : Capstone Publishing, 1997. – 410 p.
3. Hauff M. Nachhaltige Entwicklung – Grundlagen und Umsetzung / M. Hauff, A. Kleine. – München : Oldenbourg Wissenschaftsverlag, 2009. – 241 s.
4. Schaltegger S. Nachhaltigkeitsmanagement in Unternehmen – Konzepte und Instrumente zur nachhaltigen Unternehmensentwicklung / S. Schaltegger, C. Herzig, O. Kleiber, J. Müller. – Studie in Zusammenarbeit mit dem BMU und BDI, Bonn – Berlin, 2002. – S. 15 – 16.
5. Thompson M. Cost effectiveness of CSR over time / M. Thompson. – Global Ethics Forum, Geneva – UNO, 2009, July 2 – 3. – 21 p.
6. Olsen E. Searching for Sustainability: Value Creation in an Era of Diminished Expectation. The Value Creators Report / E. Olsen, F. Plaschke, D. Stelter. – Boston Consulting Group, October 2009. – 52 p.
7. INSTITUT FÜR ÖKOLOGISCHE WIRTSCHAFTSPRÜFUNG (IÖW) (2011): Handlungsfelder unternehmerische Nachhaltigkeit – Praxisbeispiele und Entwicklungsbedarf [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.innovative-nachhaltigkeit.de/htdocs\\_de/df/Handlungsfelder\\_unternehmerischer\\_Nachhaltigkeit\\_web.pdf](http://www.innovative-nachhaltigkeit.de/htdocs_de/df/Handlungsfelder_unternehmerischer_Nachhaltigkeit_web.pdf)
8. ISO 26000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.iso.org/iso/ru/home/standards/iso26000.htm>
9. Eppel J. Sustainable development and environment: A renewed effort in the OECD / J. Eppel // Environment, Development and Sustainability. – 1999. – Vol. 1. – P. 41 – 53.

10. Godfrey P. C. The relationship between corporate social responsibility and shareholder value: an empirical test of the risk management hypothesis / P. C. Godfrey, C. B. Merrill, J. M. Hansen // *Strategic Management Journal*. – 2009. – Vol. 30, Issue 4. – P. 425 – 445.
11. Porter M. E. *Strategy&Society: The link between competitive advantage and corporate social responsibility* / M. E. Porter, M. R. Kramer // *Harvard Business Review*. – 2006. – Vol. 84 (12). – P. 78 – 92.
12. Dyllick T. Beyond the business case for corporate sustainability / T. Dyllick, K. Hockerts // *Business Strategy and the Environment*. – 2002. – Vol. 11 (2). – S. 130 – 141.
13. The 21st Century Corporation: the Ceres roadmap for sustainability. – Ceres, 2010. – 86 p.
14. Александров І. О. Стратегія сталого розвитку регіону : монографія / І. О. Александров, О. В. Половян, О. Ф. Коновалов, О. В. Логачова, М. Ю. Тарасова; [за заг. ред. д. е. н. І. О. Александрова / НАН України. Ін-т економіки промисловості НАН України]. – Донецьк : Вид-во «Ноулідж», 2010. – 204 с.
15. Костирко Л. А. Фінансовий механізм сталого розвитку підприємств: стратегічні орієнтири, системи забезпечення, адаптація : монографія / Л. А. Костирко. – Луганськ : Вид-во «Ноулідж», 2012. – 474 с.
16. Рогов Г. Фінансові механізми трансформації економічного зростання у сталий розвиток / Г. Рогов // *Економіст*. – 2012. – № 6. – С. 25 – 27.
17. Ланговой В. О. Тенденції реалізації концепції сталого розвитку у виробничо-фінансовій та інвестиційній діяльності корпорацій України / В. О. Ланговой // *Бізнес Інформ*. – 2014. – № 10. – С. 56 – 66.
18. Національна парадигма сталого розвитку України / За заг. ред. академіка НАН України, д. т. н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б. Є. Патона. – К. : ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАНУ», 2012. – 72 с.
19. Müller-Christ G. Quo vadis Umweltmanagement? – Entwicklungsperspektiven einer nachhaltigkeitsorientierten Managementlehre / G. Müller-Christ, M. Hülsmann // *Die Betriebswirtschaft*. – 2003. – 63. Jg., – Heft 3, S. 267.
20. Hülsmann M. Bezugspunkte zwischen Strategischem Management und Nachhaltigkeit / M. Hülsmann, G. Müller-Christ, H.-D. Hassis. – *Betriebswirtschaftslehre und Nachhaltigkeit*. – Bestandsaufnahme und Forschungsprogramm, Wiesbaden, 2004. – S. 42.
21. Preuss Lutz. Innovative CSR: A Framework for Anchoring Corporate Social Responsibility in the Innovation Literature / L. Preuss // *The Journal of Corporate Citizenship*. – Summer 2011. – P. 17 – 35.
22. Бистряков І. Просторові аспекти сталого розвитку: постнекласичний дискурс / І. Бистряков, В. Пилипів // *Економічна теорія*. – 2013. – № 2. – С. 5 – 15.
23. Global Agenda Council on the Role of Business 2012 // *World Economic Forum*. – March 2012. – 14 p.
- Dyllick, T., and Hockerts, K. "Beyond the business case for corporate sustainability" *Business Strategy and the Environment* vol. 11 (2) (2002): 130-141.
- Eppel, J. "Sustainable development and environment: A renewed effort in the OECD" *Environment, Development and Sustainability* vol. 1 (1999): 41-53.
- Elkington, J. *Cannibals With Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business* Oxford: Capstone Publishing, 1997.
- Godfrey, P. C., Merrill, C. B., and Hansen, J. M. "The relationship between corporate social responsibility and shareholder value: an empirical test of the risk management hypothesis" *Strategic Management Journal* vol. 30, no. 4 (2009): 425-445.
- "Global Agenda Council on the Role of Business 2012" *World Economic Forum*, March (2012).
- "Handlungsfelder unternehmerische Nachhaltigkeit - Praxisbeispiele und Entwicklungsbedarf" INSTITUT FÜR ÖKOLOGISCHE WIRTSCHAFTSPRÜFUNG (IOW). [http://www.innovative-nachhaltigkeit.de/htdocs\\_de/>df/Handlungsfelder\\_unternehmerischer\\_Nachhaltigkeit\\_web.pdf](http://www.innovative-nachhaltigkeit.de/htdocs_de/>df/Handlungsfelder_unternehmerischer_Nachhaltigkeit_web.pdf)
- Hulsmann, M., Müller-Christ, G., and Hassis, H. -D. "Bezugspunkte zwischen Strategischem Management und Nachhaltigkeit" In *Betriebswirtschaftslehre und Nachhaltigkeit* Wiesbaden, 2004.
- Hauff, M., and Kleine, A. *Nachhaltige Entwicklung - Grundlagen und Umsetzung* München: Oldenbourg Wissenschaftsverlag, 2009.
- "ISO 26000" <http://www.iso.org/iso/ru/home/standards/iso26000.htm>
- Kostyrko, L. A. *Finansovi mekhanizm staloho rozvytku pidpriemstv: stratehichni oriientyry, systemy zabezpechennia, adaptatsiia* [The financial mechanism of sustainable development of enterprises, strategic objectives, system software adaptation]. Luhansk: Noulidzh, 2012.
- Lanhovoi, V. O. "Tendentsii realizatsii kontseptsii staloho rozvytku u vyrobnycho-finansovii ta investytsiini diialnosti korporatsii Ukrainy" [Trends in the implementation of sustainable development in the industrial and financial corporations and investment activities Ukraine]. *Biznes Inform*, no. 10 (2014): 56-66.
- Müller-Christ, G., and Hülsmann, M. "Quo vadis Umweltmanagement? - Entwicklungsperspektiven einer nachhaltigkeitsorientierten Managementlehre" *Die Betriebswirtschaft* vol. 3, no. 63 (2003): 267-.
- Natsionalna paradyhma staloho rozvytku Ukrainy [National sustainable development paradigm Ukraine]. Kyiv: DU «Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannia ta staloho rozvytku NANU», 2012.
- Olsen, E., Plaschke, F., and Stelter, D. *Searching for Sustainability: Value Creation in an Era of Diminished Expectation. The Value Creators Report*: Boston Consulting Group, 2009.
- Preuss, L. "Innovative CSR: A Framework for Anchoring Corporate Social Responsibility in the Innovation Literature" *The Journal of Corporate Citizenship*, Summer (2011): 17-35.
- Porter, M. E., and Kramer, M. R. "Strategy&Society: The link between competitive advantage and corporate social responsibility" *Harvard Business Review* vol. 84 (12) (2006): 78-92.
- Rohov, H. "Finansovi mekhanizmy transformatsii ekonomichnoho zrostantia u stalyy rozvytok" [Financial mechanisms of transformation of economic growth to sustainable development]. *Ekonomist*, no. 6 (2012): 25-27.
- Schaltegger, S. et al. "Nachhaltigkeitsmanagement in Unternehmen - Konzepte und Instrumente zur nachhaltigen Unternehmensentwicklung" In *Studie in Zusammenarbeit mit dem BMU und BD*, 15-16. Bonn - Berlin, 2002.
- The 21st Century Corporation: the Ceres roadmap for sustainability Ceres, 2010.
- Thompson, M. "Cost effectiveness of CSR over time" *Global Ethics Forum*. Geneva: UNO, 2009.

## REFERENCES

Anokhin, S. N. *Osnovy ekonomicheskoy ustoychivosti proma New Era of Sustainability: UN Global Compact-Accenture CEO Study: UN Global Compact*, 2010.

Aleksandrov, I. O. et al. *Stratehiia staloho rozvytku rehionu* [The strategy of sustainable development]. Donetsk: Noulidzh, 2010.

Bystriakov, I., and Pylypiv, V. "Prostorovi aspekty staloho rozvytku: postneklasychnyi dyskurs" [Spatial aspects of sustainable development: Postnonclassical discourse]. *Ekonomichna teoriia*, no. 2 (2013): 5-15.